

på reformer till det bättre, än hvad Finland under ett århundrade haft att glädja sig af.

Det är billigt att vid tanken på framtiden mäta ett folks ställning efter samtidens öfverhufvud; men man bör icke heller glömma att hålla det närvarande mot det förflutna.

Mycket kan dock i landets tidningspress icke så snart förändras. Till god vilja fordras god insigt, om också den förra icke alltid följer med den senare. Sjelfva den omständigheten, att i detta land tidningspressens hållning ännu beror blott af individernas tillfälliga bättre eller sämre beskaffenhet, vittnar emellertid nogsamnt derom, att den icke har något fastare sammanhang med allmänna opinionen i landet.

J. V. S.

54 MYNTFRÅGAN.

Litteraturblad n:o 5, maj 1862

20 Vi hoppas med hela Finska folket, att denna frågas lösning icke mera låter vänta på sig ens många dagar. Den skall troligen vara afgjord, förrän detta nummer af bladet ser dagen.

Ryska sedelmyntet gäller numera officiellt, hvad det redan länge sedan gällt, 10 1/2 procent mindre än dess nominela värde.

Ingen förändring har derigenom i sjelfva verket skett. Den, som den 12 Maj innehade en Rysk rubelssedel, han egde då endast 89 1/2 kopek. Den 13 Maj kunde han mot densamma erhålla dessa 89 1/2 kopek i silfver, hvilket dagen förut kanske icke alls eller endast med svårighet lät sig göra. Men hvartill gagnar honom detta utbyte. Han köper för 30 papperrubeln samma belopp vara, samma vaxel på 30 sch. H. B:co. Sedeln är så god som silfret.

Än den Finska sedeln? Men den förhöll sig den 12 Maj likasom med den Ryska; den gällde 89 1/2 kopek. Den 13 var äfven dess verkliga värde oförändradt: men man kunde kanske icke direkt få motsvarande belopp silfver för densamma. Genom att först byta marksedlarne mot den Ryska rubelssedeln, lät det sig göra. Men denna transaktion hade för innehafvaren varit fullkomligt gagnlös.

Hade alltså innehafvaren af de Finska sedlarne ingen fördel af att tillbyta sig Ryska sedlar eller silfver, så hade uppenbarligen den, som egde Ryska sedlar, än mindre fördel af att förvandla dem till Finska. Den senare kunde mot sina sedlar få silfver. Hvarföre skulle han då tillbyta sig Finska sedlar, mot hvilka han icke kan erhålla det?

En omständighet kunde dock rubba dessa sedelsorters värde i förhållande till hvarandra – om nemligen för den ena eller andra funnes snar utsigt att kunna vaxlas mot mera silfver, än 89 1/2 kopek.

För Ryska sedeln finnes verkligen denna utsigt för handen. Mot densamma skall den 13 Augusti erhållas 91 1/2 kopek i silfver.

Om så sker, är det en god sak för innehafvare af Ryskt sedelmynt. De förtjena, om de spara sina sedlar till den 13 Augusti, 2 proc. nogare 2 234 eller 2 1/4 proc. på desamma.

Men om för den Finska sedeln icke samma eller bättre utsigt öppnas till utbyte mot silfver, så kommer den att bibehålla sitt gamla värde, under det att Ryska sedeln värde stiger. För den fås allt fortfarande endast 89 1/2 kopek i silfver. Häraf följer klarligen, att hvar och en i Augusti måste för en Rysk rubelssedel få betala 1 Rub. 2 1/4 kopek i

Finska sedlar.

Häraf skulle alltså vidare följa, att det vore klokast för hvar och en, som disponerar öfver Finskt sedelmynt, att före den 13 Augusti mot detsamma tillösa sig Ryska sedlar.

Finska banken kan härvid icke hafva något annat intresse, än den enskilde. Ju mera Ryskt sedelmynt, den kunde erhålla mot sina egna sedlar, desto mera komme den att förtjena.

Ja Finska banken kunde lika gerna som den Ryska gifva ut 89 1/2 kopek silfver mot hvarje Rysk rubelsedel. Vi säga lika gerna; men sanningen är, att den Finska skulle förtjena, den Ryska deremot förlorar på sitt silfver. 10

Men saken är visst den, att ingen skulle erbjuda åt Finska banken sina Ryska sedlar mot 89 1/2 kopek. Ty med dessa 89 1/2 kopek gör man som sagdt allsicke mera, än med en Rysk rubelssedel. Tvärtom: sedeln lofvar vinst i Augusti; och ingen, som till dess kan hålla på densamma, torde vara villig, att cedera vinsten åt Finska banken.

Så stå till vidare förhållandena. Den Ryska sedeln är bättre än silfver, än det silfver nemligen, som Ryska banken ger för densamma; och den är äfven precis lika mycket bättre, än den Finska sedeln. Dess högre värde kommer deraf, att den lofvar 2 1/4 proc. mera silfver i Augusti, än för närvarande. 20

Ett helt annat blefve naturligtvis förhållandet mellan Ryska och Finska sedeln, om den senare skulle erhålla bestämdt löfte att vid någon viss tidpunkt inlösas med silfver till dess nominela värde.

Det är känt, att detta kan ske, att Finska banken har silfver till föreskrifvet belopp af 7/15delar mot sina utgifna sedlar.¹ Men hindret för silfverutvexlingen al pari är det bekanta, att Ryska sedlar måste i banken och statens kassor mottagas.

För ingen har det kunnat vara obekant att Landtdagen 1809 icke visste af några Ryska silfversedlar, utan blott af Ryska Banko-assignationer. Banko-assignationen gick redan då med agio mot silfver, och detta agios belopp måste lemnas beroende af framtiden.² I Manifestet af d. 29 Dec. 1809 göres »rikets» sedelmynt i Finland gällande. Då fanns intet annat Ryskt sedelmynt än dessa assignationer. År 1841 förklarades utgifne och »framdeles utgifvande» å silfverrubel stälda sedlar för ett sådant rikets mynt. Det hade visst varit billigt, att Landtdag öfver denna förändring blifvit hörd. Men strängt taget förbehåller grundlagen åt Landtdag delaktighet endast i bestämmande af myntets skrot och korn. 30

Lika litet som banko-assignationernas fallande upphäfde deras gångbarhet eller förändrade förhållandet mellan dem och Finska bankens dåvarande småsedlar, lika litet har detta kunnat eller kan utan särskilt beslut ske i afseende å de nuvarande Ryska silfversedlarne. 40

¹ Det hör till den minst sagdt administrativa högfärden, att den månatliga publikation rörande hypoteksfonden gång efter annan visar ett deficit på silfver, utan att vederbörande med ett enda ord behaga upplysa allmänheten om orsaken härtill. Det är icke det enda fall, i hvilket man likasom finner ett nöje i att reta till tadel. Orsaken är, såvidt vi känna, den, att banken då innehar ännu icke accepterade utländska vexlar till motsvarande eller högre belopp, hvilka, när de blifvit accepterade, räknas lika goda med silfver, emedan dessa fordringar i utlandet kunna i silfver indragas. Själfva förfarandet, att gifva ut sedlar ända till en så knapp motsvarighet i silfverfonden, kan icke förklaras ur annat, än vederbörandes fallenhet att spela välgörare genom att med lån hjälpa den ena eller andra individen. 50

² Landtdagen beslöt, att de i S:t Petersburg gällande agiot skulle läggas till grund och vid kronouppbörd medelagiot för året.

De nu gångbara Ryska sedlarne äro icke mindre, än f. d. komersebankens sedlar, utgifna under »öfverhetens garanti.» Expedition för kreditbiljetterna är Rysslands statsbank. Hade Ständerna 1809 förbehållit sig, att efter någon viss tids förlopp endast silfver och Finska bankens sedlar skulle utgöra lagligt betalningsmedel i landet, hade detta visst varit väl. Men det kunde icke ske, emedan då Svenskt sedelmynt var det allmännaste i rörelsen och inga fonder för en realisation funnos. Ryska sedelmyntet fick alltså samma berättigande att gå och gälla som det Svenska. Och då Banko-assignmenterna utbyttes mot sedlar ställda på silfverrubel, måste detta anses för en fördel, emedan derigenom den vexlande kursen på sedelmyntet upphörde. Det var en tryckande tid, då kronoutskylderna skulle betalas i rubel, och de betalande mot den kurs, uppbrördsmännen behagade bestämma, måste tillvexla sig detta sedelslag mot Svenska sedlar, medan äfven agiot på rubelssedlarne dagligen tillvexte.

Juridisk ordadvokatyr hjälper icke i politiken. Att med de »framdeles utgifvande» sedlarne borde förstås endast Finska bankens sedlar, är uppenbarligen en sådan advokatyr. Författningen gör lika litet, som praxis gjort det, någon skilnad mellan det Ryska och Finska sedelmyntets gångbarhet. Skulle det Ryska sedelmyntet kunnat aflysas med en så ringa vishet, som den nämnda advokatförklaringen, hade det utan tvifvel längesedan skett.

Nu är det deremot känt, att från Finska Senatens sida tvenne särskilda försök under de senast förflutna åren skett att bringa saken derhän. Första gången, vi skulle tro i början på 1860, afböjdes förslaget med afseende endast på den skadliga inverkan det kunde utöfva på det Ryska sedelmyntets kredit, om den notis spridde sig, att detsamma upphört att vara lagligt betalningsmedel i Finland. Landets Generalguvernör och Finanschefen voro då hänvisade att konferera endast med Ryska finansministern och ordföranden i en Rysk finanskommission, dåförtiden grefve Nesselrode. Mot dessas yttrade farhågor strändade förslaget; men såsom känt är, erhöi likväl Finland sin egen myntenhet – och, om vi icke misstaga oss, löftet derom, att endast Finskt sedelmynt skulle blifva i landet gällande, så snart denna reform utan skada för de Ryska sedlarnes kredit kunde genomföras. Men då olägenheterna af de närvarande myntförhållandena blefvo allt mera känbara för landet, förnyades framställningen år 1861. Vid detta tillfälle hänsköts frågan till den nämnda finanskommissionen. Den hade härigenom ringare utsigt till framgång, emedan den nu mötte äfven sådane opinioner, som i princip ogillade ett oberoende penningväsende för Finland. Mot sådane opinioner torde advocerandet ur författningarne föga förmå.

Också har senaten, då den nu på Generalguvernörens förslag för tredje gången till Hans Majestät ingått med samma framställning, naturligtvis icke kunnat välja en så enfaldig demonstration. Det förljudes tvärtom, att framställningen skall vara en högst utmärkt politisk akt, d. v. s. klart bevisande för den politiska nödvändigheten deraf, att Finland's myntförhållanden för all framtid göras oberoende af några andra vexlingar, än landets egen förmåga att upprätthålla desamma.

Om denna åtskilnad mellan bokstafsadvokatyr och politik har vårt lands publicitet ännu intet begrepp. Här uppträda stora politici, hvilkas hela vishet ligger i det sterila benandet af ett ord, såsom skulle sakens utgång bero af detta processande om ord och uttryck. De synas mena, att politiskt berättigande är detsamma, som en fiffig deduktion inför en

häradsrätt. Det sammanhänger, detta barnsliga förmenande, med en annan hos ett icke ringa antal personer rådande föreställning: att tiderna äro sådane, att man blott behöfver uppställa en fordran, i hvilket kråkvinkelsblad som helst, för att genast få den att gå igenom; och man ser derföre, att bemödandet att hitta på sådane postulater utgör det egentliga arbetet hos detta slags politici, såsom också deras reputation inom kottieriet vexer i bredd med detta bemödandes framgång.

Machiavelli säger: en menniska förlåter lättare ett mord på sin far, än borttagandet af sin egendom. Han vänder i allmänhet den dåliga människosidan utåt. Men det är obestriddigt, att människorna förr eller senare skicka sig i, hvad som icke mera kan ändras, medan ett tryckande förhållande, som *kan* afhjelpas, vexer i tyngd, ju längre hjälpen uteblir. Och det är lika säkert, att ett folk lättast oroas af den materiela förlusten. Att fortfarande och systematiskt inskränka dess förvärfskällor för ändamål, som äro det helt och hållet fremmande, måste derföre väcka dess missbelåtenhet och ovilja. Det skall sålunda säkrast och snabbast lära sig hata de förhållanden, som pålägga det ett sådant ok. De möjliga fördelarne af desamma, emedan icke lika omedelbart märkbara, skola i jemförelse härmed hafva föga att betyda. Sådane skäl tala i politiken, emedan dock ingen statskonst afsigtligt går ut derpå att utarma folken och väcka deras missnöje. Än mindre kan ett tryckande förhållande rättfärdigas, om det ändamålslost skall bäras. Och man torde få svårt att uppgifva något positivt skadligt inflytande på Ryska sedelmyntets kredit deraf, att silfver göres till enda lagliga betalningsmedel i Finland. Så vidt vi känna, har icke heller tidigare något sådant kunnat uppgifvas, utan har man stannat vid obestämda förmodanden. Det skulle tyckas, att åtgärden endast bör få betydelsen af att rädda en del af den förhandenvarande sedelstocken, nemligen det Finska sedelmyntet, från vanvärde. Huru dock än härmed förhållit sig, numera kan Ryska sedelmyntet omöjligen falla under dess invexlingspris, 89 1/2 kopek silfver, man må här i Finland vidtaga hvilka åtgärder som helst. Det vore alltså uppenbarligen ändamålslost, att ännu yrka på Ryska sedelmyntets bibehållande såsom lagligt betalningsmedel härstädes. Åtminstone skulle ett sådant yrkande numera icke ens kunna förebära några finansiella skäl. Vinner således Senatens framställning icke heller nu framgång, så är det uppenbart, att man *par principe* är emot Finlands finansiella oberoende, såsom stående i strid mot möjliga assimilationsförhoppningar och planer. Vi tro för vår del icke, att sådane åsikter skola vinna öfverhanden, emedan de skulle gå ut på en kamp för sekler. Vi hafva endast velat uttala, hvilken tydning ett förnyadt afslag sjelfnödvändigt skulle framkalla.

Antages nu det lyckliga och med säkerhet motsedda förhållande inträda, att silfver blir enda betalningsmedel i landet, så återstår likväl en lång väg från detta medgifvande till verklig silfverutvexling al pari mot Finska bankens sedlar.

Först och främst, säger man, kan silfverutvexling icke börja med Bankens nuvarande silfvertillgång. Orsaken är, att intet silfvermynt för närvarande finnes i allmänna rörelsen. Man uppskattar åtminstone till 1 1/2 million det belopp silfver, som borde finnas i rörelsen, om förhållandena vore normala. Men det är troligt, att ett ännu större belopp erfordras, sålänge Bankens utelöpande sedelmynt uppgår till den för våra förhållanden stora summan af sju millioner ungefär.

Det synes vara klart, att om sagde belopp silfver skall tagas af Bankens nuvarande tillgångar, tre millioner rubel ungefär, det i Banken

återstående silfverbeloppet af 1 1/2 million blir knappt för en möjlig efterfrågan till jemnande af fordringar och skulder i utlandet. Men om Banken, såsom den göra bör, mot det silfver, den låter utgå i allmänna rörelsen, indrager dubbla beloppet sedlar, så minskas landets rörelsekapital effektivt med 1 1/2 million. Följden af en sådan minskning, d. v. s. indragning af meddelade lån till detta belopp, måste blifva den, att importen inskränkes, och att alltså silfverexport mindre kommer i fråga, således bankens återstående silfverfond lider mindre påkänning.

10 På många håll kan det kännas tungt, om utlåningen för en tid minskas. Men det är gifvet, att, om en bank vill förekomma en för stark silfverutvexling, den skall minska beloppet af sina utelöpande sedlar. Föreningsbankens ungefär samtida öppnande kommer att öka lånetillgångarne för trafikanterna. Banken behöfver i alla fall icke inskränka sin diskontering af vaxlar och anvisningar på korrt tid. Det är på halfårskrediten mot papperhypotek, den utan olägenhet kan göra indragningar.¹

Bankstyrelsen eller rättare trafikanterna skola troligen förkasta ett sådant förfarande. Man hör redan uppgifvas, att icke banken, utan staten skall sörja för silfvers anskaffande. Statsverket skall göra ett silfverlån på 1 1/2 million och sålunda skaffa mera silfver till landet.

20 Man hör anföras såsom skäl till statens mellankomst, att icke Banken utan politiska förhållanden vållat, att silfret gått ur rörelsen och landet. Detta är påtagligen ett tomt föregifvande. Banken är just till, för att hålla silfret kvar. När kursen är ofördelaktig, orsakerna må vara hvilka som helst, och Banken likväl fortfarande ökar sina utlåningar mot låg ränta, så kan ingen menskelig makt hindra dess försvinnande ur rörelsen. Hade Banken i tid dragit in på sin frikostighet i samma mon som kursen började falla, hade den fått in silfret – åtminstone någon del deraf; ty med något slags mynt måste lånen 30 återbetalas. I stället har Banken sjelf lånat, för att åter utlåna, och inom få år fördubblat beloppet af sina utlåningar och utelöpande sedlar.

I Ryssland har man penningbrist, ehuru sedlar blifvit utkastade i rörelsen till hundratal millioner. Så förhåller sig äfven här i landet. Dyrheten har tillika stigit. Men den har stigit icke blott med de 10 proc., med hvilka pappersmyntet fallit i värde, utan samtidigt åtminstone med 25 proc. En missvekt, en blokad o. s. v. kan göra varan dyr utan afseende på penningtillgången. Men råder dyrhet utan all sådan anledning kan den icke hafva någon annan orsak, än den, att penningar finnas till öfverflöd. Med detta öfverflöd af rörelsekapital kan 40 penningbrist mycket väl stå tillsamman. Penningbehof finnes nemligen för en del trafikanter, hvilka sjelfva detta öfverflöd och lättheten att få låna inledt i stora företag. De hafva spridt penningarne till den stora mängden, som likväl derigenom icke blifvit rikare, emedan alla varor blifvit dyrare. Men då lånekällan icke i oändlighet kan tillvexa, lida de brist på pengar till nya företag och kanske delvis för de redan påbörjades underhållande.

Man må icke hafva något deremot, att kredit fås och spekulationen stiger. Äfven af misslyckade spekulationer stannar alltid något i behåll 50 för landet. Vi yrka endast, att kreditgifvaren, Banken, må få sköta sina affärer sjelf, att statsverket icke må befatta sig dermed. Blir banken

¹ Importören har alltid minst tre månaders kredit på sin vara. Får han ytterligare tre månader genom att hypotisera större eller mindre del deraf i Banken, synes han kunna drifva rörelsen utan alla egna medel. Äfven fabrikanten har och begagnar utvägen, att först hypotisera råvaran, sedan tillverkningen. Dessutom få båda diskontera sina af köparen erhållna anvisningar.

utan vidare skyldig att inlösa sina sedlar, så skall den nog finna råd därför, det nedan nämnda rådet nemligen, att minska sin sedelutgifning. Beräknar den, att 1 1/2 million silfver behöfves för den dagliga rörelsen, måste den på förhand indraga ungefär detta belopp sedlar. Det kan således dröja någon tid, från det silfver förklaras blifva enda gällande mynt, förrän utväxlingen kan börja. Men länge synes vid Bankens närvarande rörelse icke behöfva väntas derpå. Blir det oaktadt silfverutväxlingen stark, har Banken samma utväg, som alla banker i världen, att genom diskontrantans höjande och lånterminens förkortande minska densamma.

10

Det är i allmänhet en förvänd princip, att *Regeringen begagnar Banken för sina statsändamål*, vore de också de mest lofvärda. Vill Regeringen understödja landets industri, må den göra det; men må den icke begagna Banken dertill. Skötes Bankrörelsen icke enkelt som en affär för sig, förblir den dålig, som den varit. Banken understöder nog från sin sida industrin, när det är dess fördel. Och endast då har äfven industrin sann fördel deraf.

Mera hindrande för silfverutväxlingens snara öppnande anses den sväfvande, d. v. s. den inhemska uppsägbara statsskulden.

Det är svårt att inse, att Bankens öppnande för silfverutväxling omedelbart skulle medföra uppsägning hvarken af 4 procents obligationerna eller af Saimasedlarne. De stiga derigenom 10 % i värde och böra alltså blifva desto begärligare. Också svårigheten att inlösa, hvad som tillfälligtvis till inlösen erbjudes, bör icke blifva större än förut, emedan hvar och en innehafvare af desamma måste vara lika nöjd att mottaga Finska Bankens sedlar som dess silfver.

20

Men omständigheter kunna visst inträffa, som göra dem mindre begärliga och vålla uppsägningar till större belopp. Bland sådane är Föreningsbankens inrättande. Denna bank erbjuder en högre depositionsränta. Ingenting låter förutse, att den icke skulle vinna förtroende, och det måste hända, att mången innehafvare af statens papper öfverlemnar dem åt denna bank, som åter måste för det deponerade söka högre ränta och därför erbjuder dem åt statsverket till inlösen.

30

På sådant sätt kommer då ett motsvarande belopp penningar, hvilka hittills legat i kassakistorna, i allmänna rörelsen. Rörelsekapitalet kan sålunda ökas med 3 1/2 million – om nemligen statsverket skulle ega medel att inlösa sina papper. Och ju större rörelsekapitalet i en hast skulle blifva, desto mera komme väl Finska Bankens silfver att begäras. Men statsverkets förmåga att inlösa dessa papper kan naturligtvis icke sträcka sig längre, än till amortissementsfondens belopp, icke ens så långt, emedan dennas totala ruinerande skulle vältra all räntebetalning för statsskulden på statskassan af dess löpande inkomster.

40

En annan sak är, att en del af 4 procents obligationerna torde befinna sig i Rysk hand. Såsnart nu dessa skulle kunna förvandlas i silfver till nominela beloppet, är det troligt nog, att ett antal skulle presenteras till inlösen. Egentligen borde väl så goda papper i Ryssland vara efterfikade. Men man har sett, att Ryska banken nu fått mottaga silfver och guld mot sedlar. Orsaken är, att sedlarne till Augusti lofva en vinst af 2 procent. Om också icke af annan orsak kunde alltså ifrågavarande obligationer uppsägas. Ingenting förhindrar naturligtvis de Finska innehafvarene att vara lika spekulanta. Men det är icke troligt, att mången af dem kommer sig dertill.

50

Men öfverhufvud: en sväfvande statsskuld måste alltid vara farligare, då långifvaren kan fordra dess utbetalande i silfver, än då han nödgas mottaga sedlar, som gå med tvångskurs. Sätillvida kan försig-

tigheten bjuda, att statsverket sätter sig i säkerhet för en plötslig uppsägning, förrän silfverutvexlingen börjar. Detta kan ske endast derigenom, att den sväfvande skulden förvandlas till ouppsägbar. Tyvärr torde detta icke kunna ske, utan att räntan höjes, icke heller penningar för konverteringen till större belopp fås inom landet. Kanske kan man dock tro, att de nuvarande fordringsegarene, om de behörigen upplysas derom, att i alla länder statsobligationer på fasta lån anses för den säkraste förmögenhet, till någon del skola vara villiga att utbyta de gamla obligationerna mot nya. I utlandet kunna penningar till billigare ränta säkert icke fås, förrän landtdagen garanterar lånet.

10

Göres ett sådant utländskt lån, indrages det naturligtvis i silfver. De, som erbjuda obligationer på det inhemska statslånet till inlösen, få alltså betalning i klingande mynt. På detta sätt kommer det fordrade beloppet af silfver i rörelsen. Det är allt godt och väl; men för detta ändamål ensamt borde man icke göra omsätningen.

Det kan dessutom hända, att en större del af det nya lånet öfvertages inom landet. Detta vore det önskliga, att innehafvarene endast utbyta de gamla obligationerna mot de nya. Men då kommer icke något silfver in.

20

Af det anförda torde den, som förut icke haft denna ringa insigt, finna, att i intet fall Bankens silfverutvexling kan börja samma dag det skulle förordnas, att de Ryska sedlarne skulle upphöra att vara lagligt betalningsmedel i landet. Den författning, hvarigenom detta förkunnas, kan tvärtom icke få annan lydelse, än ungefär den, att silfver blir enda betalningsmedel, *såsnart* Finska Banken öppnas till silfverutvexling.

Det vore också i annat hänseende högst obetänkt, att utan vidare påbörja utvexlingen. Spekulanter skulle begagna den närmaste tiden derefter till att af enskilda mot Ryska sedlar invexla Finska Bankens, må vara också med någon procents mellangift, för att med de erhållna sedlarne ur Banken uttaga silfver. Millioner skulle för sådant ändamål stå till buds, och mängdens okunnighet vore för dess vinnande lätt begagnad. Förblir deremot tidpunkten, när utvexlingen skall börja obestämd, vill ingen riskera att ligga med pengarne på hand och förlora räntan, hvilken möjligen kan komma att öfverstiga den påräknade vinsten. Allmänheten får också då tillfälle att småningom lära sig hålla på sina Finska sedlar.

30

En olycka vore det deremot för alla importörer, hvilka under dålig kurs betalt sina varor, och otvifvelaktigt nödgas nedsätta försäljningspriset på desamma, såsnart silfverutvexlingen börjar. Icke mindre skulle de exportörer lida, hvilka hafva vara på hand och beräknat sin affär med afseende på kursvinsten.

40

Kapitalisterna vinna säkert på affären och tåla väl vid att vänta. De skuldsatte deremot, hvilka under senaste tie åren gjort sina lån, de förlora; de hafva fått dåligt mynt, men måste betala i godt. Under sådant förhållande är det förvånande att se, hvilken ömhet som visas kapitalisten.

Sådane omkastningar fordra ett meget öfvervägande. Med fraser om Bankens skyldighet att honorera sina förbindelser o. s. v. är det icke gjordt. De äro också dessa fraser i sin syftning dåliga, emedan hvar man i detta land känner, att Banken aldrig haft för afsigt att undandraga sig dessa förbindelser, likasom att den eger fullkomlig förmåga att honorera dem, såsnart omständigheter, hvilka icke af Banken berott, tillåta det. Emellertid är det beklagligt, att en så stor mängd falska föreställningar om landets penningväsende af okunnig-

50

heten bland de okunniga sprides.

Om nu Banken under närvarande förhållanden fortfar att mottaga Ryska sedlar, så är detta dess ensak. Det vore nog inbillskt att tro, att i dess styrelse icke finnes den klokhets, att man icke mottager några papper, på hvilka Banken förlorar. Ryska sedlar behöfver Banken, för att i Petersburg invexla de Finska. Och så snart man der vid denna invexling begär agio på de Finska sedlarne, torde Banken icke vara sen att vägra mottaga de Ryska till nominela värdet samt om förhållandet inberätta till Hans Majestät. Man kan också vara fullt öfvertygad derom, att utan afseende på, hvad den ena eller andra författningen må innehålla, Banken aldrig skall tvingas inlösa det Ryska sedelmyntet med förlust.

J. V. S.

55 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 5, maj 1862

H. G. PORTHANS SKRIFTER. 2:A DELEN. H:FORS 1862.

Denna andra del af den på F. Litteratursällskapets bekostnad utgifna upplagan innehåller fortsättning och slut af *Chronicon Episcoporum*. Förra delen omfattar tiden från första eröfringen till 1412, eller från biskop Henrik till Bero II:s död, denne den sextonde Åbobiskop i ordningen; den andra fortgår till 1576, behandlande de elfva följande biskoparnes embetstid. Michael Agricola är den tjugusjette, och till och med hans tid har Porthan haft Juustens magra krönika till grund för sina rika anmärkningar. Den tjugusjunde i ordningen, hvars lefvernesbeskrifning Porthan ur andra källor meddelar, är denna Juusten sjelf.

För en större läsarkrets äro dessa två band naturligtvis icke ämnade. Språket förbjuder det. Men framställningens diffusa form oaktadt måste de med intresse läsas af hvar och en studerad person, som älskar sitt fäderneslands historia. Och då de följande banden komma att innehålla afhandlingar och uppsatser äfven på Svenska språket, bör man kunna hoppas, att Skrifterna i deras helhet skola finna tillräcklig afsättning, för att icke öka massan af Litteratursällskapets mindre säljbara förlager och trycka ned dess framtida verksamhet. Dessa Skrifter utgöra »minnesvården, varaktigare än bronzen» af denna man, hvars namn blifvit Finska nationalitetens fana; och genom att tillägna sig ett exemplar af dem kan hvarje Finne värdigt fira bronsstodens stundande aftäckande.

KAPINA KAUAHOELLA V. 1808. KERTONUT OSK. BLOMSTEDT. TURUSSA 1862.

Denna skildring af ett bland 1808 års krig lyckligtvis få härjningar är i sen enkelhet förfärlig.

Öfverallt är det en gifven följd af allmogens oordnade motstånd och krigsföretag, att de af en segrande fiende hårdt bestraffas. När en krigshär i fremmande land har icke blott att strida mot den ordnade väpnade styrkan, utan i hvarje ögonblick måste frukta försåt, öfverfall, fångenskap och död af landets öfriga invånare, är det förklarligt, att den till sitt försvar kan använda endast skräckmedel.

Folkupproret begagnar mot den i disciplin och vapen öfverlägsna